

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๒๔/๒๕๖๓

วันที่ ๒๐ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง
นายไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้อง

ประธานสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

พลตำรวจเอก เสรีพิศุทธิ์ เตมียเวส สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคณะ รวม ๖๐ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคพลังประชารัฐ (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจาก แต่เดิมผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อสังกัดพรรคประชาชนปฏิรูปและเป็นหัวหน้าพรรค ต่อมา ผู้ถูกร้องแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปมีมติ เอกฉันท์ให้เลิกพรรค ตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒๒ คณะกรรมการ การเลือกตั้ง จึงประกาศให้พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๗) และวรรคสอง หลังจากนั้นผู้ถูกร้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ทั้งที่ผู้ถูกร้องยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูป อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ และมีหน้าที่ส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน รวมทั้งเอกสาร เกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบ เพื่อให้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก นายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๕ แม้ว่ารรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) บัญญัติให้กรณีที่สมาชิกผู้แทนราษฎรขาดจากการ

เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น เป็นสมาชิก หากเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่ง ยุบพรรคการเมือง สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สิ้นสุดลง และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคสี่ บัญญัติให้ถือว่าการสิ้นสภาพ ของพรรคการเมืองเป็นการถูกยุบพรรคการเมืองเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมือง ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การที่ผู้ถูกร้องประชุมกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูป เพื่อขอให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒๒ เป็นการกระทำที่มีเจตนาซ่อนเร้นอาศัยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปซึ่งตนเป็น หัวหน้าพรรคมีอำนาจเหนือกรรมการบริหารพรรค ประกอบกับผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นบุคคลที่พรรคพลังประชารัฐ เสนอชื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนการปิดการรับ สมัครเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพลังประชารัฐ ภายหลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้นลงได้ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๕๗ อันเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพความเป็น พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๓) ผู้ร้องตรวจสอบลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องแล้วเห็นว่า มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่วมกันเข้าชื่อเสนอคำร้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ สภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง

จึงส่งคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๒ ว่า สมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้วินิจฉัยและมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ต่อศาล และให้ผู้เกี่ยวข้องส่งเอกสารให้แก่ศาล ดังนี้ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งส่งคำชี้แจง พร้อมเอกสาร ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและเลขาธิการวุฒิสภาส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำร้องนี้ ตามที่ศาลกำหนด

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาพร้อมเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) รับรองสถานภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ยังคงอยู่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก โดยต้องเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคประชาชนปฏิรูป เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศการสิ้นสุดสภาพของพรรคประชาชนปฏิรูป เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคสี่ บัญญัติคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมืองที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ถือว่าการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรา นี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง และผู้ถูกร้องสมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่เกินกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งยุบพรรคประชาชนปฏิรูป สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) แม้ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูปยังคงมีหน้าที่ต้องชำระบัญชีเนื่องจากสถานะความเป็นพรรคประชาชนปฏิรูปยังคงอยู่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ผู้ถูกร้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูป เฉพาะเพื่อการชำระบัญชีของพรรคประชาชนปฏิรูปที่สิ้นสุดสภาพจนกว่าจะแล้วเสร็จเท่านั้น

ศาลได้พิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารในสำนวนแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องเคยเป็นหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูปและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคประชาชนปฏิรูป ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่า ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูป ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีมติเอกฉันท์ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป ตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒๒ เนื่องจากกรรมการบริหารพรรคหลายคนลาออกจากพรรคและหลายคนมีความประสงค์ลาออกเพราะมีภารกิจจำเป็น ทำให้ประสบปัญหาการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามกฎหมายพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคไม่สามารถบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปต่อไปและอาจไม่สามารถดำเนินกิจการพรรคการเมืองตามที่กฎหมายกำหนดได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบข้อเท็จจริงตามมาตรา ๙๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้วเห็นว่า มีกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุม ๑๖ คน จากทั้งหมด ๒๙ คน ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกเลิกพรรคประชาชนปฏิรูปจริง โดยการดำเนินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕๔ ข้อ ๕๕ และข้อ ๑๒๒ ประกอบกับกรรมการบริหารพรรคที่เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๕ คน (อีกหนึ่งคนไปต่างประเทศ) ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ที่ประชุมมีมติเอกฉันท์

ให้เลิกพรรคจริง พรรคประชาชนปฏิรูปจึงต้องสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๗) คณะกรรมการการเลือกตั้งประชุมพิจารณากรณีดังกล่าว ในการประชุม ครั้งที่ ๙๕/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ แล้ว จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศการสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองของพรรคประชาชนปฏิรูป และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องจึงได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ นายทะเบียนพรรคพลังประชารัฐมีหนังสือตอบรับการเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐของผู้ถูกร้อง และได้ประกาศชื่อผู้ถูกร้องว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ ในวันเดียวกัน ผู้ถูกร้องจึงมีหนังสือลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรแก้ไขข้อมูลในทะเบียนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องเป็นผู้ถูกร้องสังกัดพรรคพลังประชารัฐและขอให้เปลี่ยนแปลงเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังประชารัฐจากเดิม ๑๑๖ คน โดยเพิ่มอีก ๑ คน เป็น ๑๑๗ คน เพื่อประโยชน์ในการคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังประชารัฐในสภาผู้แทนราษฎร สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ สอบถามนายทะเบียนพรรคการเมืองกรณีผู้ถูกร้องแจ้งเปลี่ยนพรรคสังกัด นายทะเบียนพรรคการเมืองได้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว จึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๒ แจ้งไปยังเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ว่า (๑) ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพการเป็นพรรคการเมือง มีผลให้ผู้ถูกร้องสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา ๙๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญ (๒) หัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูปและกรรมการบริหารพรรคยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ ตามมาตรา ๙๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และผู้ถูกร้องจะสามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอื่นได้หรือไม่ ย่อมเป็นไปตามมาตรา ๑๐๑ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญ (๓) พรรคพลังประชารัฐยังมีได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบกรณีที่ได้รับผู้ถูกร้องเข้าเป็นสมาชิกพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ แจ้งไปยังอดีตหัวหน้าพรรคประชาชนปฏิรูป (ผู้ถูกร้อง) ให้จัดส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน ณ วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการลงบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงบการเงินของพรรคประชาชนปฏิรูปต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๕ วรรคหนึ่ง และให้อดีตกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปทุกคนยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ แต่จะดำเนิน

กิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพมิได้ ตามมาตรา ๙๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ นำส่งบัญชี และงบแสดงฐานะทางการเงินต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ต่อมาหัวหน้าพรรคพลังประชารัฐ มีหนังสือ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ตามกำหนดระยะเวลาการแจ้ง ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒ โดยระบุว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ เลขประจำตัวสมาชิก ๐๐๐๓๒๕๙๖ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ แจ้งการเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐของผู้ถูกร้องให้เลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎรทราบแล้ว

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบมาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่ นับแต่เมื่อใด

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้

การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละ หนึ่งบัญชีโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกัน และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับ เลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับ สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

มาตรา ๙๑ การคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ที่ได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับให้ถือเป็น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับ

(๔) ถ้าพรรคการเมืองใดมีผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่ากับหรือสูงกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามจำนวนที่ได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่มีสิทธิได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดไปจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่ำกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้ตาม (๒) ตามอัตราส่วน แต่ต้องไม่มีผลให้พรรคการเมืองใดดังกล่าวมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนที่จะพึงมีได้ตาม (๒)

(๕) เมื่อได้จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองแล้ว ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งตามลำดับหมายเลขในบัญชีรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดตายภายหลังวันปิดรับสมัครรับเลือกตั้งแต่ก่อนเวลาปิดการลงคะแนนในวันเลือกตั้ง ให้นำคะแนนที่มีผู้ลงคะแนนให้มาคำนวณตาม (๑) และ (๒) ด้วย

การนับคะแนน หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณ การคิดอัตราส่วน และการประกาศผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๙๓ ในการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ในบางเขตหรือบางหน่วยเลือกตั้งก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกตั้งยังไม่แล้วเสร็จ หรือยังไม่มีประกาศผลการเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้งไม่ว่าด้วยเหตุใด การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองพึงได้รับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ผลการคำนวณตามวรรคหนึ่งทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดลดลง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในลำดับท้ายตามลำดับพันจากตำแหน่ง

มาตรา ๙๔ ภายในหนึ่งปีหลังจากวันเลือกตั้งอันเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ถ้าต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดขึ้นใหม่ เพราะเหตุที่การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมให้นำความในมาตรา ๙๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างไม่ว่าด้วยเหตุใดภายหลังจากพ้นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งทั่วไป มิให้มีผลกระทบกับการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามมาตรา ๙๑

มาตรา ๑๐๑ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

๑.ล๑

๑.ล๑

(๑๐) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ในกรณีที่ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองเพราะมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

๑.ล๑

๑.ล๑

มาตรา ๑๐๕ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใด นอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างเว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน และให้นำความในมาตรา ๑๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ในกรณีที่เป็นการตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นเลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง หากไม่มีรายชื่อเหลืออยู่ในบัญชีที่จะเลื่อนขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

การคำนวณสัดส่วนคะแนนของพรรคการเมืองสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อมีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้เป็นไปตามมาตรา ๙๔

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๕๖ พรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้พรรคละหนึ่งบัญชี มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบบัญชี ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการสรรหาผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๒) พรรคการเมืองจะเสนอรายชื่อบุคคลใดต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลนั้น และบุคคลดังกล่าวต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่จะเสนอรายชื่อเพียงพรรคเดียว

(๓) ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด โดยจัดเรียงลำดับรายชื่อผู้สมัครตามลำดับหมายเลข

(๔) รายชื่อในบัญชีผู้สมัครของพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกับพรรคการเมืองอื่น และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่าง ๆ และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา ๕๗ การสมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้พรรคการเมืองยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นตามมาตรา ๕๖ ต่อคณะกรรมการก่อนปิดการรับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ตามวิธีการและสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด กรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการอาจเปลี่ยนวิธีการหรือสถานที่รับสมัครก็ได้

ในการยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครตามวรรคหนึ่ง ต้องยื่นพร้อมเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือยินยอมของผู้สมัคร

(๒) หนังสือรับรองของพรรคการเมืองว่าได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองแล้ว

(๓) หลักฐานแสดงการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเวลาดำเนินการติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัคร เว้นแต่เป็นผู้ไม่ได้เสียภาษีเงินได้ ให้ทำหนังสือยืนยันการไม่ได้เสียภาษีพร้อมทั้งสาเหตุแห่งการไม่ได้เสียภาษี

(๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครคนละหนึ่งหมื่นบาท

(๕) เอกสารและหลักฐานอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดเท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการเลือกตั้งให้สำนักงานจัดทำข้อมูลหลักฐานตาม (๓) และเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณีพรรคการเมืองใดยื่นเอกสารและหลักฐานการสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรายใดไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้คณะกรรมการมีอำนาจไม่รับสมัครรับเลือกตั้งผู้สมัครรายนั้นได้ และให้สำนักงานแจ้งเหตุผลให้พรรคการเมืองทราบ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๙๐ พรรคการเมืองสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒

(๓) มีการคว่ำรวมพรรคการเมืองตามหมวด ๙ การคว่ำรวมพรรคการเมือง

มาตรา ๙๑ พรรคการเมืองย่อมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองเมื่อ

(๑) ไม่แก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม หรือไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา ๓๓ (๑) หรือ (๒) ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) ภายหลังจากที่ได้รับการจดทะเบียนพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงตามที่กำหนดในมาตรา ๓๓ (๑) ติดต่อกันเกินเก้าสิบวัน

(๓) ภายหลังจากที่ดำเนินการครบตามมาตรา ๓๓ (๒) มีจำนวนสาขาพรรคการเมืองเหลือไม่ถึงภาคหนึ่งสาขาเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการประชุมใหญ่พรรคการเมืองหรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมืองเป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปีโดยมิได้มีเหตุอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

(๕) ไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกันหรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๖) มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

(๗) พรรคการเมืองเลิกตามข้อบังคับ

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือมีผู้แจ้งต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีกรณีที่เป็นเหตุให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอคณะกรรมการพิจารณา ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ากรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ให้คณะกรรมการประกาศการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีเช่นนี้ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสภาพตามวรรคสองไม่เห็นด้วยกับการประกาศของคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรา นี้ เป็นการถูกยุบพรรคการเมือง

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบแสดงฐานะทางการเงิน รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองสิ้นสภาพหรือยุบ และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียน ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินชำระบัญชีไม่เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันโดยแจ้งให้คณะกรรมการทราบ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งยังคงต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าการชำระบัญชีจะแล้วเสร็จ แต่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคการเมืองที่สิ้นสภาพหรือยุบมิได้

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองหรือจำหน่ายทรัพย์สินของพรรคการเมืองเพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นไม่มีเงินหรือทรัพย์สินเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชี ให้คณะกรรมการสั่งจ่ายเงินจากกองทุนที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งให้ทราบ

ในการชำระบัญชีเมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใดให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับ ถ้าในข้อบังคับไม่ได้ระบุไว้ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของกองทุน

ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดมาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีของพรรคการเมืองด้วยโดยอนุโลม

๔. ข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑

ข้อ ๑๒๒ การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง

ความเห็น

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเหตุแห่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ตามมาตรา ๑๐๑ (๑) - (๑๓) ดังนั้น การจะวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดสิ้นสุดลงหรือไม่ จึงต้องพิจารณาตามมาตราดังกล่าวเท่านั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องและคณะกรรมการบริหารพรรคประชาชนปฏิรูปได้ประชุมและมีมติเป็นเอกฉันท์ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป โดยเป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕๔ กล่าวคือ มีกรรมการบริหารพรรคมาประชุมจำนวน ๑๖ คน ซึ่งไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ในขณะนั้น ๒๙ คน และกรรมการบริหารพรรคผู้มาประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ทั้ง ๑๖ คน จึงเป็นเสียงข้างมากของคณะกรรมการบริหารพรรค ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๕๕ มติของคณะกรรมการบริหารพรรคที่ให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป จึงเป็นไปโดยชอบตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๑๒๒ ประกอบกับ ข้อ ๕๔ และ ข้อ ๕๕ โดยมีเหตุผลในการให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูป ว่า เนื่องจากกรรมการบริหารพรรคหลายคนลาออกและอีกหลายคนกำลังจะลาออก ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการพรรคประชาชนปฏิรูปต่อไปได้ เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งเรื่องการเลิกพรรคประชาชนปฏิรูปจึงได้ตรวจสอบกรณีดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ และได้ให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้เข้าประชุมลงมติครั้งนั้นให้ถ้อยคำต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ปรากฏว่าคณะกรรมการบริหารพรรคทั้ง ๑๕ คน (ยกเว้นหนึ่งคนซึ่งอยู่ระหว่างเดินทางไปต่างประเทศ) ให้ถ้อยคำยืนยันสอดคล้องกันว่า มีการประชุมลงมติให้เลิกพรรคประชาชนปฏิรูปด้วยเหตุผลดังกล่าวจริง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาตามมาตรา ๙๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ประกาศการสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองของพรรคประชาชนปฏิรูป และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ การสิ้นสุดสภาพของพรรคประชาชนปฏิรูปจึงเป็นไปโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับข้อบังคับพรรคประชาชนปฏิรูป พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังกล่าวแล้ว ประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า การเลิกพรรคประชาชนปฏิรูปตามข้อบังคับพรรค อันเป็นเหตุให้พรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นการกระทำของผู้ถูกร้องที่มีเจตนาซ่อนเร้นอาศัยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคซึ่งตนเป็นหัวหน้าพรรคมีอำนาจเหนือกว่ากรรมการบริหารพรรค แต่ผู้ร้องมิได้มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานใดแสดงให้เห็นได้ว่ากรณีเป็นไปดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ข้ออ้างของผู้ร้องจึงไม่อาจรับฟังได้ ดังนั้น เมื่อพรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๗) และวรรคสอง

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ แล้ว กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๙๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ที่บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมาชิกที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือว่าการสิ้นสภาพของพรรคการเมืองตามมาตรานี้เป็นกรณียุบพรรคการเมือง” ผลของบทบัญญัติมาตรา ๙๑ วรรคสี่ ดังกล่าวจึง ต้องนำมาพิจารณาว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) หรือไม่ เห็นว่า กรณีพรรคประชาชนปฏิรูปสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ และผู้ถูกร้องเข้าเป็นสมาชิกพรรคพลังประชารัฐเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ นั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นสมาชิกของพรรคประชาชนปฏิรูปที่สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ตามประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๑ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้เข้าเป็นสมาชิกพรรคอื่น คือ พรรคพลังประชารัฐได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคประชาชนปฏิรูป สมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เป็นบุคคลที่พรรคพลังประชารัฐเสนอชื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนเปิดการรับสมัครรับเลือกตั้ง และยังมีหน้าที่ชำระบัญชีพรรคประชาชนปฏิรูปอยู่ ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคพลังประชารัฐได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๕๗ นั้น เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องยกขึ้นมากล่าวอ้างนั้น มิได้เป็นบทบัญญัติที่จะเป็นเหตุให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๑๐๑ (๑๐) ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เมื่อวินิจฉัยเช่นนี้แล้วจึงไม่มีประเด็นต้องวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเมื่อใด

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๑๐) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๐ และมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๕)

(นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ